

༄༅། །གཞི་རིམ་འོག་མ་འཛིན་གྱ་བཞི་པའི་སློབ་དེབ།

རྩམ་རིག

རྩམ་པ་པོ། V.P. Gupta

རྩམ་སྒྲིག་པ། Asha Rani Singal



རྒྱ་གར་དབྱུས་ཤེས་ཡོན་ཙམས་ཞིབ་དང་སློབ་བཤེར་ལྷན་ཁང་ (NCERT) རས་འགྲེམས་སྤེལ་བྱས།

བོད་གཞུང་ཤེས་རིག་ལས་ཁུངས་ནས་བོད་སྐྱུར་འགྲེམས་སྤེལ་བྱས།

བོད་གཞུང་ཤེས་རིག་དཔར་ཁང་ནས་དཔར་འགྲེམས་བྱས།

ཚུམ་སྐྱིག་ཐེངས་དང་པོ།
ཕྱི་ལོ་༢༠༠༡ ཟླ་དང་པོར།
དཔར་ཐེངས་དང་པོ།
དཔར་གྲངས་༡༠༠༠།

Second Edition
January 2003
First printing:
3000 copies

ISBN: 81-7450-112-6

Printed and Distributed by:

Sherig Parkhang/TCRPC
R-28, Ramesh park
Laxmi Nagar
New Delhi-110092 Pune: 22453672

© National Council of Educational Research and Training

ཚུམ་སྐྱིག་འགན་འཁུར་བ། བཀྲ་ཤིས་དོན་གྲུབ།
མདུན་ཤོག་རྩལ་འགོད་པ། ཚེ་བརྟན།

ཚུམ་སྐྱུར་ཚོགས་ཚུང་།

བཀྲ་ཤིས་དོན་གྲུབ། (ཤེས་རིག་ལས་ཁུངས་ཀྱི་བྱུང་དུང་།)
པར་རྒྱལ་མཚན། (སེམ་ལ་གཏན་སློབ་ཀྱི་ཚན་ཚུལ་དགེ་ལུགས།)
ངག་དབང་དོ་རྗེ། (ལྷ་ཤོད་བོད་ཁྱིམ་སློབ་གྲུའི་ཚུལ་རིག་དགེ་ལུགས།)
བསྟན་འཛིན་དོ་རྗེ། (སློན་ཏེ་གཏན་སློབ་ཀྱི་ཚུལ་རིག་དགེ་ལུགས།)

བསྐྱར་ཞིབ། ཤེས་རིག་ཨང་ཚུལ་ཚུམ་སྐྱུར་ཚོགས་ཚུང་ནས་བསྐྱར་ཞིབ་དང་གཏན་འབེབས་བྱས།

བོད་གཞུང་ཤེས་རིག་ལས་ཁུངས་ནས་བོད་སྐྱུར་དང་ཚུམ་སྐྱིག་བྱས།
བོད་གཞུང་ཤེས་རིག་པར་ཁང་ནས་པར་སྐྱུན་དང་འགྲེམས་སྤེལ་བྱས།

Special Acknowledgement

Funding for this project raised by Tibet House Trust. London from the Comic Relief UK

དཀར་ཆག

དགེ་མཉན་དང་མ་མེད་ལེ་འབྲུལ་བའི་གཏམ།	༡
སློབ་ཚན་དང་པོ། གྲངས་དང་རོ་མན་ཨང་གི།	༡
སློབ་ཚན་གཉིས་པ། གྲངས།	༡༡
སློབ་ཚན་གསུམ་པ། བཤོད་གྲངས་དང་སློབ་གྲངས།	༤༧
སློབ་ཚན་བཞི་པ། གྲངས་ཆ།	༤༩
སློབ་ཚན་ལྔ་པ། དཔེ་འགོས།	༧༩
སློབ་ཚན་དྲུག་པ། རྩོམ་ཕྱིས་དང་འབྲེན་ཕྱིས།	༡༡༢
སློབ་ཚན་བདུན་པ། རྒྱུ་ཕྱིས།	༡༤༢
སློབ་ཚན་བརྒྱད་པ། བཤོད་ཕྱིས།	༡༤༢
སློབ་ཚན་དགུ་པ། དཔེ་རིས་ཀྱིས་གྲངས་ཐོ་མཚོན་སྟངས།	༡༢༧
སློབ་ཚན་བརྒྱུ་པ། རིང་ཚད།	༢༠༤
སློབ་ཚན་བརྒྱུ་གཅིག་པ། རླེང་ཚད།	༢༡༢
སློབ་ཚན་བརྒྱུ་གཉིས་པ། ཤོང་ཚད།	༢༢༡
སློབ་ཚན་བརྒྱུ་གསུམ་པ། རློང་མོ།	༢༢༥
སློབ་ཚན་བརྒྱུ་བཞི་པ། དུས་ཚོད།	༢༣༢
སློབ་ཚན་བཅོ་ལྔ་པ། དབྱིབས་ཕྱིས་ཀྱི་རིས་དབྱིབས།	༢༥༥
ཟུར་བཤོད། དབྱིབས་ཤོད་ཐ་སྙམ་ཤམ་སྟུང།	༢༤༣



ཏཱ་ལའི་བོ་ལྷན་པུ་འཛིན་གྱི་ལས་ལུགས་ལྟུང་པ།

DEPARTMENT OF EDUCATION
CENTRAL TIBETAN ADMINISTRATION
OF HIS HOLINESS THE DALAI LAMA

Cable : SHERIG
Phones : 01892-222572
 01892-222721
Fax : 01892-223481
e-mail : education@gov.tibet.net
Web : www.tcewf.org

GANGCHEN KYISHONG
DHARAMSHALA -176215
DISTT. KANGRA, H.P.
INDIA

Ref. No.....

ཚེད་བརྗོད།

༄༅། སྤྱི་ལོ་༢༠༠༠ ལོར་རང་རྩི་གཏན་ཉིན་སློབ་གྲྭ་ཁག་ཏུ་སློབ་འགྲོ་ནས་གཞི་རིམ་འོག་མ་པར་གྱི་སློབ་ཚན་ཡོངས་རྫོགས་རང་སྐད་ཐོག་བསྐྱར་བའི་སློབ་འབྲིང་གྲེད་པའི་ལས་རིམ་ཐོག་མ་གྲུབ་རྗེས། འདི་ག་ལས་ཁྲུངས་ནས་དེ་སྲིད་ཉམས་སྲུང་དང་རྒྱ་གཞིའི་ཐོག་འཛིན་རིམ་གོང་མ་རྣམས་ཀྱི་སློབ་ཚན་ཚོམ་བསྐྱར་ལ་འདུག་པ་དང་ཆབས་ཅིག་དཔེ་སློབ་འགྲོ་དང་གཞི་རིམ་འོག་མའི་དགེ་ཆན་དང་། སློབ་དེབ། སློབ་སྐྱུག་བཅས་ཀྱི་གནས་སྐབས་ལ་དུས་བསྐྱེད་བསྐྱར་ཞིབ་བྱས་ཏེ། སློབ་ཁྲིད་ཀྱི་སྐྱུས་ཚད་སྤར་སྐྱེག་གོང་མཐོར་གཏོང་བྱ་གཙོ་གནད་དུ་བརྒྱུད་ཡོད།

གཞི་རིམ་འོག་མའི་ཚུལ་རིག་སློབ་དེབ་འདི་བཞིན་སྤྱི་ལོ་༡༩༩༧ ལོར་ཐོག་མར་སློབ་འབྲིང་ལག་བསྐྱར་བྱས་པ་ནས་བརྒྱུད་དེ་དཔེ་སློབ་ཚན་དང་། སློབ་སྐྱུག་སློབ་དེབ་ཚོམ་སྐྱར་གྲེད་སྤྱོད་ལས་བཅས་ཀྱི་གནས་སྐབས་ལ་བསྐྱར་ཞིབ་ཅིག་དགོས་དེས་ཐོག་སྤྱི་ལོ་༢༠༠༢ ལོ་ནས་བརྒྱུད་བྱ་གར་བྱུང་ཡོངས་ཤེས་ཡོན་ཉམས་ཞིབ་དང་སློབ་བཅུ་ར་ལྷན་ཁང་(NCERT) གིས་འཛིན་རིམ་གསུམ་པ་ནས་ལུ་བར་གྱི་ཚུལ་རིག་སློབ་དེབ་ལ་བསྐྱར་ཞིབ་ཀྱིས་འགྲེམས་སྤེལ་གྲེད་ལུས་དང་། ཚན་རིག་དང་ཚུལ་རིག་གིས་གཙོས་པའི་དཔེ་སློབ་ཚན་ཁག་བོད་སྐྱུར་འགྲེམས་སྤེལ་གྱི་ཚོགས་མཆན་གནད་བ་བཅས། འདི་ག་ལས་ཁྲུངས་ནས་ཚོམ་སྐྱར་ཚོགས་ཚུང་ཆེད་བཅུགས་ཀྱིས་སྤྱི་ལོ་༢༠༠༥ ལོའི་སློབ་དུས་གསར་པ་ནས་མཐོ་སློབ་སྐྱོད་གཏན་ཉིན་སློབ་གྲྭ་ཁག་ནང་ཡོངས་ཁྲུབ་འགྲེམས་སྤེལ་ལུ་བྱ་ཡིན།

མཐའ་དོན་སློབ་དེབ་འདི་ཚོམ་སྐྱོག་གི་ལས་དོན་དུ་ཞུགས་པའི་ཚོམ་སྐྱར་ཚོགས་ཚུང་གིས་གཙོས་པའི་འབྲེལ་ཡོད་ཡོངས་ལ་ལེགས་གསོལ་ལུ་བྱ་དང་སྐྱོགས། སློབ་འབྲིང་གྱི་ལག་ལེན་དུ་དངོས་སུ་འདུག་མཁན་སློབ་དགེ་རྣམས་ནས་རང་ཉིད་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་གནས་ཚད་དང་སློབ་འབྲིང་གྱི་ཐབས་ཚུལ་ལུ་མཐུད་ཡར་བྱས་བཏང་སྟེ། དགེ་ཆན་གྱི་གལ་ཆེའི་ལས་འགན་ཐོག་སྤར་སྐྱེག་སྐྱུགས་ཁྲུང་ཆེར་བསྐྱེད་དགོས་པའི་དོན་སྐྱེལ་ལུ་བྱ་བཅས། ཤེས་རིག་ལས་ཁྲུངས་ནས།

༢༠༠༥།༡༡།༡༡ ལ།

དགོ་གན་དང་ཕ་མ་ལ་ཕུལ་བའི་གཏམ།

ཁྱེད་ཀྱི་ཕྱག་ཏུ་བརྒྱམས་པའི་དེབ་འདི་ནི་འཛིན་གྲ་བཞི་པའི་སློབ་མའི་ཆེད་དུ་ཡིན། སློན་གྱི་འཛིན་རིམ་
དང་པོ་ནས་གསུམ་པ་བར་གྱི་སློབ་དེབ་དང་མི་འདྲ་བར་དེབ་འདི་ནི་སློབ་དེབ་དང་སློབ་དེབ་གཅིག་ཚུགས་མིན་པར་སློབ་
དེབ་ཁོ་ན་ཡིན། སློབ་མ་ཚོས་སློབ་དེབ་ནང་གི་དྲི་བ་རྣམས་དེབ་འདིའི་ནང་གི་མི་དགོས་པ་ཡིན། ལན་རྣམས་འབྲི་
དེབ་གཞན་ནང་གི་དགོས། དེབ་འདི་འབྲི་སྐབས་སུ་ལོ་བཅུ་སོན་པའི་སློབ་ཕྱག་དམངས་ཀྱིས་དེབ་ཀྱི་ནང་དོན་གཤམ་
ཐུབ་པ་བཟོ་རྒྱུའི་ཐབས་གཤམ་བྱས་ཡོད།

སློབ་ཚན་ཚང་མའི་ཤོག་ངོས་ཐོག་མ་འགའ་ཞིག་ནང་དགོ་གན་དང་ཕ་མར་ཨང་ཅིས་ཀྱི་གོ་དོན་དང་ཅི་ལྟགས་
སློབ་སློབ་བྲིད་གནང་སྟངས་རྒྱས་ཅམ་ལམ་སྟོན་བྱས་ཡོད།

དེབ་འདིའི་སློབ་ཚན་དམིགས་ཀར་གྱི་ལམ་སྟོན་ཁག་འགའ་ནི་གཤམ་གསལ་ལྟར་ཡིན།

༡། སློབ་ཚན་གངས་ཀའི་ནང་གངས་ཆེ་ཤོས་འབྲུམ་ཕྱག་བར་ཡོད། འདི་ནི་སློབ་དེབ་འདིའི་ནང་སློབ་ཕྱག་ཚོར་
ལོན་དགོས་པའི་ཅུང་མཐར་དམིགས་ཚད་ཡིན། ཡིན་ནའང་ཁྱེད་རྣམ་པས་སྲོང་གཞུང་ལྟ་ལས་མང་བའི་
ཅིས་སློམ་(Abacus) བེད་སྲུང་དེ་གངས་དེ་ལས་ཆེ་བ་ལའང་རྒྱ་བསྐྱེད་ཐུབ། སློབ་ཚན་འདིའི་ནང་ཤུགས་
སྟོན་འཕར་མ་བཏོན་ཡོད་པ་ནི།

༡༥ གངས་རྣམས་བཅུ་གནས། བཅུ་གནས་དང་། སྟོང་གནས་བཅས་སུ་སྒྲིལ་བ།

༡༦ གངས་གནས་སྟོན་པའི་གངས་གྲུབ་སྟངས་དང་། གངས་གནས་རྣམས་བརྒྱུར་སློབ་ཡོད་མེད་གང་
རུང་ལས་གྲུབ་སྟངས་བཅས་ཡིན།

༡༧ སློབ་ཕྱག་ཚོར་དོན་དུ་ཨ་ར་བེག་གངས་རྣམས་ལུལ་སྐད་མི་འདྲ་བའི་ཡི་གེ་དཔེ་རིས་ཐོག་སྟོན་པའམ། རོ་
མན་ཨང་གིའི་(XXXIX ཅམ་བར་) ཐོག་འབྲི་བའི་སློབ་བཅར་ཡང་སློབ་དགོས།

༡༨ ཐབས་བཞིའི་ཅི་ཐབས་ཏེ། སློམ་ཅིས་དང་། འཐེན་ཅིས། སྐྱར་ཅིས། བཏོད་ཅིས་བཅས་ཀྱི་སློབ་ཚན་
ནང་ཤུགས་སྟོན་རྒྱག་དགོས་པ་ནི།

ཀུ། བསྐྱེམས་ཐོབ་དང་། ལྷན་པར། བསྐྱུར་ཐོབ། བགོས་ལྷག་ཚོད་དཔག་བྱ་བ།
ཁ་དེ། ཡི་གེའི་ཕྱིས་གཞི་རྣམས་གྲངས་ཀའི་ཕྱིས་གཞིའི་ཐོག་ཕབ་སྟེ་ཕྱིས་འབྲས་འཚོལ་རྒྱ། ཕྱིས་འབྲས་
རྣམས་བཞེར་ཕྱིས་ཀྱི་ལམ་ནས་འགྲིགས་མིན་ལྟ་བུ།

༤། དཔེ་འགྲོས་(Pattern) ཞེས་པའི་སློབ་ཚན་ཞིག་དེ་བའི་དོན་ནང་ཐོག་མར་དེ་སློབ་བྱས་ཡོད། སློབ་ཕྱག་
ཚོས་དཔེ་འགྲོས་རྣམས་དོ་ཤེས་པ་དང་དེ་དག་རྒྱ་བསྐྱེད་བྱ་བྱུང་པ། དཔེ་འགྲོས་བསྐྱེད་བྱུང་པ་དང་། དཔེ་
འགྲོས་ཀྱི་ཚན་པ་མ་ཚང་བ་རྣམས་ཁ་བསྐྱང་བྱུང་བ་དགོས། སློབ་དེ་བའི་ནང་བསྟན་པའི་དཔེ་འགྲོས་ནི་
འདང་ངེས་མེད་པས་དེ་བའི་ནང་བསྟན་པའི་དཔེ་འགྲོས་དང་འདྲ་བ་མང་པོ་སློབ་སྟོན་བྱ་དགོས། སློབ་ཕྱག་
ཚོར་དཔེ་འགྲོས་སྐོར་སྐྱུང་རྒྱུའི་འདུན་པ་སྟེལ་བ་དང་དཔེ་འགྲོས་དེ་དག་ཕྱིས་རྒྱག་ནང་བེད་སྤྱོད་བྱེད་དུ་
བརྒྱག་དགོས།

༥། ཚད་འཇལ་བ་དང་འབྲེལ་བའི་སློབ་ཚན་ནང་གི་གཞི་དུམ་འཇལ་བ། ཚད་ངེས་པའི་གི་གཞི་དུམ་འགོད་པ།
ལྡིད་ཚད་འཇལ་བ། བོངས་ཚད་འཇལ་བ། རྒྱ་ཚོད་སྟོན་པ། ལོ་ཐོ་བལྟ་བ། རྱེད་སྟོའི་དུས་ཚོད་ཕྱི་བ་
སོགས་ཀྱི་ཐབས་ལུ་ལོང་མཐོར་གཏོང་རྒྱར་སྟོན་ལུགས་རྒྱག་དགོས།

སློབ་ཚན་ཁག་གི་སློབ་ཚན་གྱི་ལན་རྣམས་སློབ་ཚན་སོ་སོའི་མཇུག་དུ་བཀོད་ཡོད།

